

Ankkalinnan ydin

REIJO VALTA

Aku Ankan syvimmän ytimen luoneen mestarin Carl Barksin (1901–2000) Western Publishing Co:lle tekemästä sarjakuvatuotannosta ilmestyy 30-osainen perusteellinen, ”kriittinen editio” esipuheineen ja tyhjentyvine taustoituksineen. Pääasiassa teksteistä vastaa kirjallisuuden tutkija ja Barks-asiantuntija Geoffrey Blum. Joulukuussa 2006 ilmestyi kolme ensimmäistä osaa näitä ”Carl Barksin koottuja”. Kolmen vuoden aikana on luvassa 6 500 sivua sarjakuvaa ja 1 500 sivua taustoituksia.

Teossarja pohjautuu Yhdysvalloissa julkaistuun *Carl Barks Libraryyn*. Muissa Pohjoismaissa ja Saksassa vastaavan teossarjan julkaiseminen aloitettiin jo elokuussa 2005. Euroopassa julkaistuihin laitoksiin Blum on voinut lisätä joitakin kohtia, etenkin Barksin toiseen avioliittoon liittyviä asioita, jotka mestari halusi vielä elinaikanaan julkaistusta amerikkalaisesta laitoksesta poistettavan.

Aku Anka kumppaneineen on Suomessa todella suosittu ja on ollut sitä jo pitkään. Nimikkolehden levikki on noin 300 000 ja sen lisäksi tuoteperheen muut lehdet ja lukuisat sarjakuvakirjasarjat myyvät kymmeniätuhansia kappaleita. Tuoreella Suomen Kustannusyhdistyksen vuoden 2006 myydyimpien käännettyjen sarjakuvakirjojen listalla luetellut kaksoikymmentä teosta ovat kaikki Sanoma Magazinesin julkaisemia Aku-kirjoja. Myydyin oli Aku Ankan taskukirja nro 321 *Noitakonsti* 92 700 kappaleen myynnillä.

Carl Barksin vaikutusta ei nykyisinkään julkaistavissa Ankkatarinoissa voi vähätellä. Ne edelleen tapahtuvat puitteissa, jotka Barks 1950-luvulla loi.

Ankkalinnan maisema on viirittynyt suomalaisten verkkokalvoille ja mieliin 1950-luvun alusta saakka. Disneyn eläinmaailman hahmojen marssi on ollut vakuuttava Wikipediassa, Internetin vapaasti muokattavassa tietosanakirjassa. Wikipedia-yhteisön ”deletionistit” eivät ole saaneet poistoäänestyksissä rajattua merkityksettömäksi (ja nettietosanakirjan ulkopuolelle) juuri mitään Anka-maailmaan liittyvää.

Ankkojen maailma on hivutautunut sivistyneistön ja akateemiseenkin kielenkäyttöön. ”Ankkalinna ja lajien synty” on Jukka Relanderin parin vuoden takainen kirjoituskokoelma. Heikki Sarmajan kertoessa selvittävän esimerkin William D. Hamiltonin sukulaisuusvalintateoriasta (YP 3/2003) parhaiten tarkoitukseen sopivat Aku ja veljenpojat Tupu, Hupu ja Lupu.

Osat I, XI ja XXI

Carl Barks ryhtyi sarjakuvapiirtäjäksi toisen maailmansodan aikaan vuonna 1942. Hän oli työskennellyt vuodesta 1935 lähtien Walt Disneyn animaatiostudioilla piirtäjänä ja gagien käsikirjoittajana, mutta sodan aikainen propagandatuotanto oli hänelle liikaa. Sotaa hän ei heti työtä vaihtamalla päässyt pakoon, koska ensimmäisessä sarjakuvassaan hän joutui Pluton kanssa pelastamaan valmistumassa olevan taistelulaivan sa-

Carl Barksin kootut, osat I (1942–43), XI (1953) ja XXI (1960) Helsinki: Sanoma Magazines, 2006 296 s.

botöörien pahoilta aikeilta. Seuraavaan tarinaan Barks teki käsikirjoituksen itse: Aku ja veljenpojat lähtivät etsimään merirosvo Morganin aarretta. Barksin ratkaisu on samanlainen kuin belgialaisen Hergén: kesäkuussa 1942 Tintti ja kapteeni Haddock lähtivät etsimään merirosvo Rakhm Punaisen aarretta.

Barksin ensimmäisen sarjakuvavuoden tuotanto osoittaa hänen olleen valmis rutinoitu piirtäjä ja kohtalainen käsikirjoittaja. Vuoteen 1953 mennessä hänen tarinankerrontataitonsa olivat hioutuneet huippuunsa: koottujen osan XI avaa *Höpsismi*. Barks valotti myös Roope Ankan omaisuuden syntyä tarinassa *Takaisin Klondikeen* ja osoitti Akulle rahan voiman rakennuttamalla kolikoista portaat Peikonhampaalle. Tuon ajan kaikki tarinat ovat suomalaisille tuttuja, ne on julkaistu moneen kertaan Aku Ankoissa ja muissakin Disney-kirjoissa.

Vuonna 1960 (osassa XXI) Barks poti ideapulaa ja tyytyy Blumin kuvauksen mukaan kierrättämään vanhoja juonirakenteitaan ja piirsi toisten käsikirjoittamia tarinoita. Lisäksi Barks teki joitakin Disneyn lastenkirjojen kuvituksia. Tuona vuonna Walt Disneyn nimen takana näkymättömissä työtään

tehnyt Barks sai kuitenkin suoran kontaktin lukijoihinsa 18 vuoden työn jälkeen. Positiivinen lukijapalaute antoi Barksille uutta intoa ja se näkyi muun muassa nuoruudenlähteestä kerrovassa *Tosi kuin vesi* -tarinassa.

Lähdejulkaisu

Vaikka Carl Barksin kootut on kaupallisin perustein julkaistu kirjasarja, niin fanien ja keräilijöiden vaatimukset ja omasta aloitteestaan tekemät pikkutarakat selvitykset sarjakuvien julkaisuvaiheista ovat pakottaneet kustantajankin paneutumaan

asiaan tosissaan. Kolmen julkaisun osan perusteella kirjasarjan voi hyvällä omallatunnolla sanoa täyttävän tieteellisen lähdejulkaisun vaatimukset.

Suomessakin on akateemisissa piireissä oltu 1990-luvulta lähtien entistä kiinnostuneempia sarjakuvasta. Kirjallisista tuotoksista mainittakoon esimerkiksi Juha Herkmanin *Sarjakuvan mieli ja kieli* (1998). On oletettavaa, että Anikka-aiheisten progradujen tuotanto kasvaa Barksin koottujen kaikkien osien ilmestyttyä, eli joulukuun 2009 jälkeen. Anikkalinnan ja nyky-Suo-

men väliltä saattaisi löytyä yllättäviäkin yhteyksiä.

Ensi sijassa Carl Barksin kootut kuitenkin täyttävät monen keräilijän toiveen saada ”täydellinen” kokoelma. Monien lehtien ja julkaisujen hinnat ovat nousseet pilviin. Mutta innokasta barksistia on vaikea tyydyttää: netin keskustelupalstojen perusteella uututta on tutkittu suurennuslasein ja pienimmätkin vajavaisuudet on julkihuudettu. Tällaiset yhtä aikaa vihaa ja rakkautta sisältävät kommentit osoittavat, miten tärkeä Anikkalinna-kosmoksesta on meille tullut.

Hämmäntynyt tutkija vai hämmäntävä *Nuorisotutkimus*?

MIKKO SALASUO

Vesa Puuronen kehottaa kirjasaan suhtautumaan kriittisesti nuorisotutkimusten tuottamiin diskursseihin. Puuronen on laajentanut vuonna 1997 ilmestynyttä teostaan *Johdatus nuorisotutkimukseen* luoden oman deskriptiivisen tulkinnan siitä, mitä on nuorisotutkimus. Laajennukset päivitettyyn teokseen käsittävät lähinnä joidenkin Suomesa viime vuosina ilmestyneiden nuorisoa koskevien tutkimusten esittelyä, analysointia ja kritiikkiä. Käsittelytavan muutosta voi vain arvailla, mutta edeltäjästään poiketen tämä teos ei enää tunnu minun tai meidän nuorisotutkimukseltamme, vaan Vesa Puuronen nuorisotutkimukselta, hänen diskurssiltaan.

Olen itse vasta hiljattain kir-

mannut nuorisotutkimuksen kentälle. Tutkimussuuntien kenttäjaot ovat kuitenkin vetten piirrettyjä viivoja, ja ilokseni Puuronen huomioi aiemat nuorten ja nuorten aikuisten huumeiden käyttöä käsittelevät tutkimukseni nuorisotutkimukseksi. Olenko kuitenkin vielä liian vihreä arvioimaan tietyn tutkimussuuntauksen konkarin kattavaa teosta? Arvelen tämän kirjoituksen olevan yhtä lailla pohdintaa Puuronen teoksen tiimoilta kuin oman nuorisotutkimuksellisen positioni määrittelyä. Metodi on kuitenkin väistämätön, sillä Puuronen kirjan nimi, *Nuorisotutkimus*, antaa vaikutelman kokonaisvaltaisesta tutkimussuuntauksen luotauksesta.

Vesa Puuronen
Nuorisotutkimus
Tampere: Vastapaino,
2006
312 s.

Minulle tuttuun päihdetutkimukseen verrattuna suomalaisen nuorisotutkimuksen institutionalisoituminen on vasta murosissä, vaikka nuoriin liittyvää tutkimusta on tehty läpi ihmistieteiden historian. Puuronen mukaan nuorisotutkimuksen institutionalisoituminen vuonna 1999 perustettuun Nuorisotutkimusverkostoon on pahas-ta. Olen näkevinäni teoksen sanankäänteissä luonnollisia murosikään kuuluvia kasvukipuja.